

עברית

כיתה ב'	שכבת גיל
השוואה	חינוך לחשיבה
יצירה ספרותית ד"ר סוס	נושא
שיעור	משך הזמן
גלית שטרסלר	כתבה
השתלמות יסודי הוגש לד"ר שלומית גינוסר	מסגרת הפיתוח

1. רצינול – הקדמה:

אנו מלמדים בדרג ב' כ-3 סופרים ומשוררים במהלך שנת הלימודים. הילדים למדו על: עופרה גלברט אבני (איתה גם נפגשו), לאה גולדברג וד"ר סוס. במסגרת זו התמקדנו בסופר ד"ר סוס: הילדים נחשפו לספרים רבים שלו, למדו על קורות חייו, ניסינו לעמוד על המאפיינים בסיפוריו ועשינו עבודות שונות ודנו בנושאים שונים בעקבות ספריו.

בנוסף ישנם ילדים רבים אשר נתקלים בקושי במציאת רעיונות לכתיבת סיפורים שזהו אחד הנושאים המרכזיים שעבדנו עליהם השנה- וחשיפה לסיפורים שונים יכולה לתת להם רעיונות.

לדוגמא: בספר "סוד המכשפות" / עפרה גלברט אבני: הסופרת לוקחת דמויות מוכרות מסיפורי אגדות ומשלבת אותם בסיפור חדש משלה.

בספר "כמה טוב לחשוב" / ד"ר סוס: הוא ממציא כל מיני דמויות ועליהן ניתן לבסס סיפור.

בשיעורי עברית עבדנו רבות על כתיבת סיפורים-

- עמדנו על מאפייני הסיפור ועשינו בנק רעיונות לכל אחד מהמאפיינים.
- עבדנו על כתיבת סיפור לפי תמונה בעזרת שאילת שאלות וגם על פי המודל שלמדנו בקורס- מה אני רואה? מה אני מבין? ומה אני חושב?
- היו ילדים שהכינו כריכה ואחרים שהמשיכו את הסיפור של חבריהם על פי הכריכה שניתנה להם.
- ועשינו עוד משימות רבות בנושא.

1. חשיפה והתמקדות ביצירות של סופר.
2. עמידה על מאפיינים של סיפורים שונים כבסיס לכתיבת סיפורים על ידי הילדים.
3. פיתוח הדמיון של הילדים ומתן רעיונות נוספים לכתיבת סיפור.
4. הגברת המוטיבציה בקריאה ובכתיבת סיפורים.

הסיפור: "כמה טוב לחשוב"/"ד"ר סוס

1. מטרת תוכן: התלמידים יעמדו על סגנונו של הסופר:

סיפור מצחיק, דמיוני.

2. מטרת חשיבה:

– כתיבת סיפור בסגנון ד"ר סוס (המצאת דמות, אפיונה וכתיבת סיפור).

- הרחבה בכתיבת חרוזים: זיהוי מיקומם וסוג החרוזים (בעזרת השוואה בין החרוזים) על מנת שיוכלו ליישם ולכתוב גם בחרוזים מתוך מודעות גבוהה יותר..

3. חומרי למידה: הספר "כמה טוב לחשוב"/"ד"ר סוס

ספרונים עם כריכה.

מהלך השיעור:

פתיחה:

מליאה:הכרנו כבר הרבה סיפורים של ד"ר סוס:

- מה המשותף לכל הספרים?

תשובות הילדים:

- הספרים מאד מצחיקים.
- הוא ממציא שם הרבה דברים שלא באמת קיימים.
- הוא מפעיל הרבה את הדמיון- זה לא מציאותי.
- הוא כותב הרבה בחרוזים.
- חייבים להסתכל גם על התמונות וגם לקרוא את מה שהוא כותב, כמו בקומיקס שלמדנו שהדברים משלימים אחד את השני.
- הוא כותב בשורות קצרות כמו שירים.

גוף השיעור:

- המורה מקריאה את הסיפור בליווי תמונות.

דיון בכיתה בערבות הסיפור:

- חשבו דקה- איך ד"ר סוס ממציא את הדמויות?

תשובות הילדים:

- הוא לוקח דמות שיש משהו שמאפיין אותה וממציא לה שם מתאים כמו זנב שיש לו זנב ארוך.

-
- הוא ממציא שם לדמות פשוט כי זה מסתדר לו עם החרוז כמו כשות שזה התחרז לו עם תות, זה מה שהסתדר לסופר.
 - הוא ממציא דמות עם שם של משהו מהאופי שלה כמו טרליל שהיא בטח מטורללת.
 - הרבה פעמים הוא מחבר שתי מילים וכך ממציא שם לדמות ואלו דברים שמתאימים לדמות.
- * הילדים נתנו מספר דוגמאות לדמויות שהם המציאו לפי המאפיינים של ד"ר סוס.

עבודה :

הילדים יכולים לעבוד בזוגות או באופן פרטני – להמציא דמות, לכתוב לה תעודת זהות על פי פרמטרים שדיברנו עליהם בשיעורים קודמים, ולהמציא סיפור- ניתן גם בחרוזים.

קבוצת הקניה הומוגנית (חזקים):

הילדים קיבלו דף מצולם מהסיפור ובו הם נדרשו לסמן בצבעים שונים כל זוג או יותר של מילים מתחרזות.

עמדנו על מיקומם של החרוזים ועל סוג החרוזים.

- הילדים ראו שלרוב החרוזים מופיעים בסוף שורה.

לעיתים שורה מתחת לשורה ולעיתים שורה כן ושורה לא.

- הילדים ראו שיש מקומות בהם מופיעים רק זוגות של חרוזים ויש מקומות בהם ישנן הרבה מילים ברצף שמתחרזות.

-
- דיברנו על סוג החרוזים: מילים שמסתיימות באותן עיצורים ובאותן צלילים כגון: פשוט- כשוט, פילים- כחולים וכו'.
 - וישנם חרוזים בהם רק הצליל והאות האחרונה זהים ולהם הילדים קראו חצי חרוז כמו: זנוב- רחוב- לחשוב, תות- כשוט, טרליר- אויר ועוד.

סיכום: הילדים הציגו והקראנו מספר סיפורים.

כשהילדים הציגו את הדמות שלהם – ילדי הכיתה הסבירו לפי מה אותו תלמיד בחר את השם (מראה, חרוז, תכונה אופיינית, שתי מילים מחוברות).

4. סוגי התלמידים: כיתות ב'.

5. אירוע חשיבה אחד שהתרחש בכיתה:

בקבוצת ההקניה סביב החרוזים הילדים ניהלו שיח מעניין:

א: חרוזים אלו מילים שמסתיימות באותו צליל ופה יש מילים שהם לא אמיתיות ובגן אמרו לנו שממציאים חרוזים חייבים להשתמש במילים אמיתיות.

ג: מה שקובע זה לא המילים אלה הצלילים אם זה אותו צליל אז זה חרוז.

ע: אבל אז זה הרבה יותר קל וזה לא שווה.

י: אני לא חושב שלהכל צריכים להיות כללים, כמו שד"ר סוס ממציא דמויות ויש לו חוקים משלו בספרים שלו אז הוא ממציא גם מילים שמתחרזות והן לא מילים אמיתיות. מי שכותב את הסיפור ממציא את הכללים שבסיפור שלו.

ג: כן, אם זה היה סיפור רגיל, כמו שאנחנו מכירים אז הכללים היו שונים, פה זה חלק מהצחוק שהוא ממציא מילים והם נגמרות באותו צליל אז זה חרוז.

מורה: מה זה צליל? כל החרוזים כאן דומים?

ע: לא. פילים וכחולים זה בטוח חרוז, אבל יש חרוזים שהם לא אותו הדבר כמו טרליר ואויר.

א: אבל זה עדיין נשמע כמו חרוז.

מורה: מה שונה בשני זוגות החרוזים שציינת? מה ההבדל ביניהם?

ע: שבראשון אלו מילים אמיתיות ובשני אלו מילים שהוא המציא.

י: אבל הם שונים גם באותיות. בראשון שניהם נגמרים ב- לים (פילים וכחולים) ובשני הם שונים: ליר ו- ויר (טרליר ואויר).

מורה: אז במה הם שונים?

י: באיך שהם נגמרים.

מורה: מה ההבדל באיך שהם נגמרים?

י: שבראשון (פילים וכחולים) זה בדיוק אותם אותיות ואותו ניקוד.

ובשני (טרליר ואויר) זה גם אותו ניקוד אבל רק האות האחרונה אותו הדבר.

ש: נכון, יש כאן גם בעיה עם החרוזים לא כולם אותו הדבר.

ג: אני רוצה לענות ל'ש'. לא כל החרוזים חייבים להיות אותו הדבר, זה אמנם חרוז פחות שווה אבל עדיין זה נשמע אותו הדבר. כשות ותות שניהם נגמרים ב: ות ולכן זה חרוז.

ע: אני חושבת שזה חצי חרוז.

א: אפשר להשתמש גם בחרוז כזה וגם בחצי חרוז, זה בסדר.

נהייתי מכך שהם כל הזמן חזרו לטקסט ונתנו דוגמאות וניסו לתת דוגמאות נוספות גם לא מהטקסט לסוגים השונים של החרוזים. בסוף ההקניה שיחקנו משחק שרשרת – שאחד הילדים כותב משפט מקפל אותו ואת המילה האחרונה של המשפט הוא משאיר חשוף, והבא אחריו צריך להוסיף משפט שמתחרז עם אותה מילה וכן הלאה.

וכך יצא לנו קטע מצחיק שכתוב בחרוזים, וכשהם כתבו הם התייחסו לסוג החרוז שלהם.

הרגשתי שהיה קשה להם להמליל את ההבדלים והם השוו על מנת להגדיר את סוג החרוזים.

נהנתי בשיח גם מכך שהם התייחסו לדברי חבריהם וממש ניהלו שיח ביניהם.

6. רפלקציה:

הילדים נהנו מאד מכתובת הסיפורים, הם המציאו דמויות נפלאות. יש ילדים שציירו ואז המציאו לדמות שם ויש ילדים שפעלו ההפך (שוחחנו על כך לפני שהם התחילו לעבוד).

הילדים התעניינו בדמויות של חבריהם, והיו ילדים ששילבו בסיפורים שלהם דמויות של חברים שלהם.

אני חושבת שתעודת הזרות מאד עזרה להם, ושהחשיבה שהם השקיעו בדמות וההתלהבות שנוצרה מהיצירה שלהם עודדה אותם לכתוב.

הילדים גם מאד נהנו לשמוע את הסיפורים של חבריהם.

היו ילדים שנפגשו אחר הצהריים וחיברו ספרי המשך- שמבחינתי ההתלהבות והשמחה שבעשייה- זה דבר מאד חשוב.

רוב הילדים כתבו סיפורים ולא כתבו בחרוזים. הקבוצה שהייתה איתי בהקניה ועוד מספר ילדים- כתבו בחרוזים.

הילדים שכתבו בחרוזים כתבו דברים יפים- בסגנונו של ד"ר סוס וזה לא היה ממש סיפור עם מאפיינים, אבל המטרה הייתה פיתוח הדמיון ומתן רעיונות נוספים וסגנונות נוספים וזה בסדר מבחינתי.

האפשרות של עבודה בזוגות- הייתה טובה מאד ומפרה לחלק מן הזוגות. אך גם היו זוגות שבהם הילדים לא הסתדרו, או עסקו רבות בדמות ולא הגיעו לסיפור. והיו ילדים שבחרו לעבוד לבד ונהנו מכך.

הילדים שכתבו סיפורים- רובם התייחסו למאפיינים והייתה עלילה, אך היו כאלו שבדרך כלל מתייחסים לכל המאפיינים ופה פחות התייחסו. אני חושבת שהסיבה לכך היא סיפוריו של ד"ר סוס שהם מסוג קצת שונה וכאן עיקר הרעיון היה עידוד, התלהבות, כתיבה קצת אחרת, יציאה מדמות וניתוחה לכתיבת סיפור.